

sed, op dit
torgesius ook
te vestigen.
k onder ons
tiele positie
van de ker-
le tijd geko-
der kerken,
de oogen te

diven alarm.
eweging van

het daartoe
we, dat het
omen.
elstand onzer
vor wat onze
weging van
mogelijk bui-

ur.

ie roman die
literatuur ver-
werden vrij
r anders alle
d afgewezen,
van de drie
n als „onze
geviert, vond
m in huisge-
alle roman-
aar *Amagro*,
e bleven nog
blik boeien,
n *Lauernesse*
gen den ban,
uitkwam, was
anders in alle
ijn ommekeer
vrouw Tous-
waren, maar
rie te lezen

zelfbedrog in
l in ernstiger
teratut ont-
eerleel motief:
et onzedelijke
misbruik ver-
it de onjuiste
noodzakelijk
id was.
omen gerecht-
schier geheel
ur verliet,
n prikkelen,
al deugd en eer
e de verheer-
lust hoofdrol-
nsgen geest
t liever met
nde brak, dan
inen geest de
erpesten. We
e schandelijke
wel ter sluis-
dde het onder
der protest van
de openbare
lat hij kwaad
erken dat hij
lazen er dan
ngetwijfeld in
zuiverhouden
dat de ver-
e literatuur
gen. Wie dit
oringenomen-
in omgekeerd
worden aan-
ronder deze
n onverbide-

weede motief.
e verdichting
deele ware, is
n 'a menschen
t der verdich-
rift toont ons
die gave. En
bewijzen, dat
van die gave
t springt nog
ilische verge-
oninkrijk der
en mosterd-
ont duidelijk
teekening van
Brulofs, van
er. Iets waar
orden gelegd,
ant uit het
atleding veel
n dan in de
heel de uiting
beeldsprakige

gebruik van
staad dan ook
an alle kunst,
ze dien naam
agswereld op-
ijke vermogen
te leven die
wereld. Dit
den, dat men
eld, maar er
n in te leven
n juist hieraan
zoo dringend
beklemt ons,
evredigd. En
den mensch,
feer zijn leven
l is ontsloten,
nlijke wereld,
lenken in een
er strookt met
neod. Als het
het nieuw Je-
l met paalen

poorten, is dit natuurlijk verdichting, omdat de vorm, waarin deze voorstelling ge-geleed wordt, niet aldus kan verwezenlijkt worden. Dat kan niet anders, omdat onze verbeelding niet werken kan met ons vreemde en onbekende gegevens, maar zich altoos moet aansluiten aan de gestalten en vormen die we kennen. Maar de uitwerking van deze dichting is dan toch, dat we voorstelling verkrijgen van een schoonheid en weelde, die alle werkelijkheid verre te boven gaat, en dat aldus ons zielsbest wordt opgeheven tot een gissing omtrent hetgeen het rijk der heerlijkheid zijn zal.

Wel verre van de dichting als leugen te verfoeien, past het ons deswege veel eer, Gode dank te zeggen voor het rijk bezit van de gave der verbeelding, al spreekt het vanzelf, dat die verbeelding, evenals al wat ons van God geschonken werd, door zonde kan worden misbruikt.

Toch is het te verstaan, hoe de historische roman vooral deze bedenking tegen de „leugen der verdichting“ ondervindt. Velen toch beelden zich in, dat hetgeen de historische roman bood, geen verdichting maar historie was; iets waardoor het bezwaar verviel.

Ten deele nu school hierin waarheid. De historische roman werd metterdaad, zoover het voeten had, uit historische gegevens opgebouwd. De eenmaal geschiedde dit slordig, met zeer gebrekkige kennis der historie, een ander maal hoogst nauwkeurig, na zeer uitgebreid en diepgaand onderzoek. Maar zoo in het één als in het andere geval was de bedoeling van den schrijver toch de toelag niet af te scheiden, om realiteit uit het verleden in tekening te brengen.

Slechts vergiste zich, wie door den schijn misleid, het zich voorstelde, alsof hetgeen hij las slechts fotografie van de werkelijkheid bood, want in alle historische roman is het element der verdichting steeds onmisbaar gebleken. Het is zoo, enkele stukken der historie zijn zoo tot in kleine bijzonderheden bekend, dat voor verdichting schier geen plaats overbleef. Indien dan echter de schrijver er zich toe bepaalde ons slechts het letterlijk verhaal mede te deelen van de bijzonderheden die hij op diepte, volgde hieruit rechtstreeks, dat hij geen historische roman schreef, doch uitsluitend een stuk geschiedenis meedeelde, en valt zoodoende het voortbrengsel van zijn geest hier buiten beschouwing. In elk ander geval daarentegen bood de historie niets aan dan de groote lijnen, de vage omtrekken, die de publiek documenteerde feiten en de ons overgeleverde tekening van de karaktertrekken der personen, maar had de schrijver alsnu ten taak, om in dit vage publiek leven, de levende persoonlijkheid te scheppen, en de innerlijke motieven, die het geheel in beweging hadden gezet, uit zijn verbeelding aan te vullen. Natuurlijk mocht dit geen pure verbeelding zijn. Altoos bleef het eisch, dat uit de bekende gegevens werd voortgesponnen. Uit wat als ruïne was overgeleverd, moest door de verbeelding worden opgehaald, hoe eens het kasteel of het paleis of de kathedraal zich in volen luister aan het oog had vertoond. Met gissende gave werd dit soms zoo juist en schierbelijng gedaan, dat nauwelijks twijfel aan de overeenkomst met de historische werkelijkheid overbleef. Maar met dit al werd dan toch een persoonlijk leven tot in de kleinste bijzonderheden geteekend, dat ons in die precisiteit niet uit de annalen of correspondenties bekend, maar uit de verbeelding opgerezen was, nadat die verbeelding zich in het bad der historie gedompeld had.

Dit nu mag niet beschouwd worden als een gebrek. Het leven, dat in perioden der historie doorleefd wordt, gaat voorbij. Zelfs in ons eigen persoonlijk leven gevoelen we dit. Op het oogenblik zelf, dat we overleggen, spreken, handelen, worstelen, lijden en genieten, staan al de bijzonderheden daarvan ons helder voor den geest. Het is alles beziel en het leeft alles voor ons, en wij leven er in. Maar reeds bij het terugdenken aan wat tien, twintig jaren achter ons ligt, kennen we ons eigen leven van toen niet meer. Wel bleef er een algemeene indruk van achter, wel werkt de vrucht er van na, maar personen die eerst in de vaste lijnen en met helderen kleur voor ons stonden, zijn op den achtergrond geraakt, ze zijn vage gestalten voor ons geworden, hun woord klinkt niet meer in ons oor na, en niet een tiende deel van wat we persoonlijk doorleefd hebben, dragen we in onze herinnering met ons het verdere leven in. Uit heel een jaar van ons kindse leven weten we ons vaak niet één enkel feit, niet één enkel woord, niet één enkele ontmoeting meer te herinneren. En als ge aan iemand die de vijftig achter zich heeft, plots, op den man af vraagt: Geef mij een verhaal van wat ge in uw vijfentwintigste jaar gedacht, gevoeld, gedaan en innerlijk doorleefd hebt! — dan is men zeker, niet dan bij hooge uitzondering althans iets te vernemen, terwijl bij verreweg de meesten, hun vijfentwintigste, en zeventwintigste, en zeventwintigste jaar zoo ongemerkt ineenvloeit, dat ze u, zelfs na lang nadenken, niet dan op enkele ernstige gebeurtenissen wijzen kunnen.

Is dit nu zoo reeds in ons eigen leven, hoeveel sterker gaat het dan niet nog door, zoo er sprake is van onze huisgenooten. Men leeft jaren lang met zijn kinderen in één huis, zit aan een tafel, doorleefd alle dingen saam. En toch, zet er u maar eens toe, om van elk van uw kinderen, over één jaar van hun leven, met nauwkeurigheid te boek te stellen, wat in hen omging, wat ze deden, wat ze vorderden, hoe zich hun karakter ontwikkelde, en ge zult zien hoe pover het resultaat is.

Nog veel sterker gaat dit natuurlijk door, zoo ge hetzelfde beproeft met de personen die ge achtereenvolgens in uw omgeving

gekend hebt. Nog sterker, als ge poogt in te leven in het bestaan van wie nog meer op een afstand van u stonden. En bijna elk spoor raakt ge bijster, zoo ge terugdenkt aan uw grootouders die ge nog even gekend hebt, en van wie ge niet anders hebt dan enkele korte mededeelingen, en voorts mischien enige brieven, die van hun hand overbleven.

Toch beproeft nu de historische roman u terug te leiden naar een lang verlopen tijdperk, u in dat verleden met het huislijk leven van tal van personen in aanraking te brengen, en u als voor oogen te doen zien, hoe zich uit de samenleving van deze personen, gewichtige historische gebeurtenissen ontwikkeld hebben. Maar dan, dit gevoel van zelf, is er ook geen sprake van, dat ge er voor zoudt kunnen instaan, dat de woorden die aan deze personen in den mond worden gelegd, ook zoo door hen gesproken zijn; dat de gesprekken die ge beluistert, werkelijk aldus van woord tot woord zouden zijn opgevangen; en dat de gemoedsbewegingen en overleggingen, waarvan ge getuige wordt gemaakt, aldus en juist zoo zouden hebben plaats gegrepen.

Het materiaal der historie is daarvoor op verre na niet rijk genoeg. Vooral niet zoo ge teruggaat op oudere tijden. En het is niet mogelijk ons dat verleden in zoo uitgewerkte levensbeeld te tekenen, of de verdichting moet *kunst* leveren.

Doch hieruit volgt dan ook, dat de verhouding tusschen het historisch gegeven en die verdichting zeer uiteen kan loopen. Tweeërlei bepaalt dit. Vooreerst toch is er verschil tusschen de meerdere of mindere fijnheid van tekening. Er zijn romanschrijvers, die zich tevreden hebben gesteld met een verhaal in groote, grove omtrekken, zonder veel karakterteekening, zonder veel zielkundige ontwikkeling der motieven, en zonder diep indringen in de persoonlijke en politieke verhoudingen. Nu, voor de zoodanige was het dan allicht mogelijk, de hoofdstoffe voor hun verhaal uit de historie te nemen, en bleef voor de verdichting niets anders te doen over, dan enkele figuren te verzinzen en de gesprekken zich uit te denken. Anderen daarentegen, en dat zijn ongetwijfeld de beste historische romanschrijvers, stelden zich veel ernstiger taak, en achtten zich geroepen het leven zelf in al zijn schakeering, veelvormigheid en fijnheid van ontlooiing tot in bijzonderheden u voor oogen te stellen; en dan natuurlijk liet de historische stof al spoedig in den steek, en was de taak der dichting een veel grootschere. En ten andere komt hierbij het tweede verschil, dat omtrent de één periode der historie ons zooveel meer is overgeleverd dan over het andere. Voor de nieuwe historie is de archief-voorraad bijna overstelpend, voor de oude vaak uiterst karg. De deelen der historie, die de post-verkeer, het telegrafisch verkeer, de mémoires en correspondenties, de nieuwsbladen, de officiële registers enz. zijn thans zoo overvloedig in hun opgaven, dat ge, om één jaar historie van één land in bijzonderheden te onderzoeken, in geen drie jaar gereed komt. Vandaar, dat wie een stuk oude historie romantisch inkleedt, veel minder vindt en veel meer dichtten moet, terwijl, omgekeerd, een stuk nieuwe historie zoo veel omvattende voorstude eischt, dat de geest der verdichting er bijna door belemmerd wordt.

Kwalijk toch valt te loochenen, dat de dorheid van een nauwkeurig historisch onderzoek en de geest der verdichting in omgekeerde rede tot elkander staan, en dat de uitnemendheid van een historisch romanschrijver juist hierin uitschittert, zoo hij beide, en voor dat dorre onderzoek het taai geduld, en voor die dichting de frisheid van talent, in zich verenigt.

Uit de Pers.

In de *Friesche Kerkbode* licht Dr. A. Kuypers Jr. in een reeks artikelen de dusgenaamde Theologie van Ritschl toe.

In den aanhef van het tweede artikel resumert hij het eerste artikel in deze voege: We zagen dus dit als den algemeenen gedachten gang van Ritschl's Theologie, dat de menscheid een gansch verkeerd voorstelling van het doen en bedoelen Gods had, dat het een doorlopende dwaling was alsof God de zonde zou straffen en betaling voor de gemaakte schuld vroeg. De liefde Gods was ten eenenmale miskend, en allerlei begrippen van schuld en betaling, van borgtocht en verzoening enz. waren eigenlijk door misleiding binnengeslopen.

Ja, eigenlijk was de heele orde der zaken omgekeerd. Want waar tot nu toe altoos geleerd was, dat Jesus Christus als Borg was gekomen om God met den mensch te verzoenen, daar had men altoos iets gepredikt dat in beginsel onwaar was. God was een eeuwighheid af verzoend. Hij was nooit verzoend geweest. Hij had geen verzoening van noode. Hoe kon men dan ooit de prediking brengen dat Christus op aarde was gekomen om God den Heere met den zondigen mensch te verzoenen.

Geheel deze prediking was een averechtsche geestesgang. De gang der zaken was juist andersom als men dien zich tot nu toe had voorgesteld. Niet God moest met den mensch verzoend worden. Maar de mensch had zich met God te verzoenen. De mensch was bang voor God geworden, ontvluchtte de gemeenschap Gods al vreedende en bevende voor den schrikkelijken toorn.

En nu was, zoo leerde Ritschl, Jesus Christus op aarde gekomen om den mensch van die bange vrees af te helpen, om hem een betere gedachte van zijn God te geven, en hem te leeren, dat God een God van liefde was, die naar zijn recht niet vroeg, en naar schuld niet omzeig. Heel de leer der borgtochtelijke plaatsbepaling was niets dan menscheijk verinsel. De genade Gods vroeg naar geen recht. De genade verdrong integendeel het recht, en de barmhartigheid roemde tegen het oordeel. En zoo zou de mensche, dacht Ritschl, zich dan weer met God verzoenen, als hij maar eerst eens beter aangevoelde God werd ingelicht, van de onjuiste ideeën werd afgeholpen en in de waarheid ingeleid.

Voorts stelt hij in het licht, hoe deze Theologie van Ritschl samenhangt met de beginselen van het subjectivisme van Kant:

Nu wordt ook onmiddellijk gevoeld wat de aanvaarding van deze beginselen voor de Theologie

te zeggen heeft. Het waartepunt der godgeleerdheid ligt juist in de *openbaring* der bovenwereldelijke dingen, en volgens deze theorie ligt het waartepunt van alle kennis en wetenschap, dus ook van de godgeleerdheid, juist in de *ervaring* en *onderzinding* van de wereld der zinnelijke verschijnselen. Schleiermacher is dan ook de man geweest die consequent dit standpunt aanvaard heeft en voor de Christelijke religie den volen nadruk legde, minder op de *openbaring* Gods, dan wel op de *gehele-ervaring* der gemeente. De geliefkoosde uitdrukking van hem is het volstrekt afhankelijkheidsgevoel. Het gevoel van een afhankelijk schepaelt te zijn, het gevoel van een God boven zich te hebben, was hem de bron der religie.

Zeer zeker lag er groote verdienste in het optreden van Schleiermacher. Waar hij opkwam tegen het intellectualisme, dat maar droog en saai over de dingen van Gods Koninkrijk redeneerde, zonder met het hart er in te leven, verdient hij onze dank. Waar hij pleitte voor het innerlijk leven der religie in het hart der vromen, sluiten we ons bij hem aan.

Maar als hij zijn *uitgangspunt* voor de religie stelt in dat vrome gevoel, en dat afhankelijkheidsgevoel het overheerschend element in de religie laat zijn, dan tekenen wij daar ons protest tegen aan en stellen het *voorwerpelijk* beginsel der *openbaring*, tegenover het *onderwerpelijk* beginsel der *ervaring*.

In dien gedachtenkring nu, dien Kant als wijsgeer voor alle kennis in het algemeen formeerde, en dien Schleiermacher speciaal voor de Theologische wetenschap in het bijzonder ontwikkelde, hebben we de Theologie van Ritschl thuis te brengen.

Ritschl trad op met de stonste bewering, dat heel de ontwikkeling der Kerkelijke Theologie éne daling en dwaling is geweest. Van meet af is ze z. b. bedorven door inmenging met allerlei Griekse ideeën, waardoor ze het zuiver *evangelisch* karakter verloor en in *dogmatisch* Christendom verliep.

Tegen die *dogmatische* ontwikkeling van het Christendom bond Ritschl den strijd aan, en nam aldus onmiddellijk den tijd

vermaak maken de hoofdzak uit, waar 't meeste volk over praat en voor leeft. Daar heerscht een algemeene kilheid in de kerken, en haar godsdienst schijnt te lijden aan overspanning der zenuwen. Zullen we ons laten vervoeren door de machtige aantrekkingskracht van stoffelijke zaken, en ons daardoor met ons opkomend geslacht naar de diepte doen sleuren? Moeten we dan ons houvast aan godsvrucht en reinheid en vrede, aan Christelijk karakter en levensgedrag, aan goddelijk geloof en eeuwige hoop loslaten? Deze doen zich dagelijks meer als persoonlijke praktische levensvragen aan ons voor. Wij bevinden ons toch wederom in de toestand van den ouden Jozua, en het bevel geldt ons ook: „Doch zoo het kwaad is in uwe oogen den Heere te dienen, kiest u heden, wien gij dienen zult. Maar aangaande, mij en mijn huis, wij zullen Heere dienen.“

Wanneer deze woorden den toestand ook van de Presbyteriaansche kerk naar waarheid schetsen, dan is het duidelijk, dat het tegenwoordig de tijd niet is, om de belijdenis der kerk te herzien. Wanneer dit toch geschiedt, gelijk te vreezen is, dan zal de herziening op een verwatering der confessie neerkomen.

Ons werd het eerste nummer toegesonden van *Ons Vaandel*, dat onder redactie van den heer A. J. van Lummel voortaan te Holland, Michigan, zal verschijnen. Het verheugt ons ook met het oog op den hierboven gescheuten toestand, dat de redactie de banier van Gods Woord ontplooit, en wil trachten de politieke vraagstukken uit het oogpunt van dat woord te bezien.

De redactie schrijft in haar leader: „In het Woord van God liggen de wetten, waarnaar de volken geregeerd moeten worden, niet geerd voor ons. De Bijbel is geen wetboek zoo ingericht, dat men het slechts behoeft open te slaan om een moeilijkheid opgelost te krijgen.

Maar al blijft het zwaar [en moeilijk, toch valt het niet tegen te spreken, dat de Wet van God ten slotte uitmaakt of een volk wandelt op de wegen des levens of des doods. De Wet Gods moet ten slotte beslissen, want volgens die Wet zal eenmaal alles geoordeeld worden, wat hier op aarde is geschied. Komt men nu op politiek terrein, dan zijn er velen, die met ons niet instemmen; die het beginsel, waarvan wij uitgaan, niet kunnen goedkeuren. En toch, ons doel is als beginsel vast te houden, dat ten slotte ook op politiek gebied zoowel als op elk ander terrein, door God wordt uitgesproken, dat goed is of niet, wat recht is of onrecht, wat vrijheid is of slavernij, wat heil is of afkeer, — in een woord, wat bevordert of bederft den menschen.

Nu de Heere ook door menschen zijn wil uitvoert, door menschen verdorven door de zonde, nu zullen er menigmalen vraagstukken, komen, die niet dan zeer moeilijk zijn op te lossen; vraagstukken, die door een menschen-geslacht niet opgehelderd kunnen worden, maar die, wanneer er met ernst naar de oplossing gezocht wordt, toch een grooten zegen kunnen en zullen verspreiden.

Ons doel is het leven met al zijn verwikkelingen op maatschappelijk en staatkundig gebied te bezien in het licht, dat God ons in zijn Woord heeft gegeven. Te beoordeelen naar de dischen, die Hij stelt, voor zooverre wij ze zien kunnen.

Wij meenen, dat aan zulk een orgaan in Amerika behoefte bestaat. De houding die de Amerikaanse regering aanneemt tegenover de Philippijnen en in zake de Zuid-Afrikaansche republieken, geeft aanleiding tot ernstige kritiek.

Ons Vaandel zegt daarvan: „En waarlijk verschrikkelijk is het, wanneer men ziet hoe ongevoelig en koud de regeringen blijven tegen de schreeuwende ongerechtigheid van Engeland. Zij laten de Republieken uitmoorden, en uitbranden zonder zelfs dreigend den vinger omhoog te steken. Zij laten ongerechtigheid op ongerechtigheid stapelen, zonder dat zij zich verzetten en Engeland terughouden van een weg, die naar den ondergang leidt.“

Zij het der redactie gegeven om voor het recht op te komen. Het komt ons voor, dat het Hollandsche element in N. Amerika er veel behoefte aan heeft om en op kerkelijk en op staatkundig terrein voorgelicht te worden door mannen, wier lag het is, om op elk terrein des levens het licht van Gods Woord te laten schijnen.

WINKEL.

Voor Kinderen.

UIT EEN CHINEESCH LEESBOEK.

In de provincie Ho Nam leefde eens een zoon, welke de plichten der kindertiefde vervulde. Hij heette Nyen Kuk.

Er was ook een grootvader. Toen nu de ouders van Nyen Kuk de zwakheid zagen van den ouden grootvader, zijn voortdurend zwaar hoesten hoorden, op zijn velerlei gebreken en pijn liet'ten, zijn knorrige, wreevelige woorden hoorden, toen konden zij den grijsaard niet meer uitstaan. Zij verachtten en verwierpen hem.

Eens zeide de vader tot zijn zoon Nyen Kuk: „Grootvader is al geruimen tijd een mensch, die tot niets meer deugt. Het best is dat ik den varkenstrog neem, en dat wij hem beiden, diep in het gebergte brengen. Daar kan hij dan verhongeren.“

Doch de zoon, Nyen Kuk vermaande zijn ouders onder tranen, niet alzo te doen, maar grootvader te eeren. De vader echter liet daar niet op, en dwong zijn zoon, met hem grootvader weg te brengen. Zoo moest de zoon ten slotte, of hij wilde of niet, wel zijn vader helpen, om den ouden man weg te dragen in de bergen.

Toen zij nu daar gekomen waren, nam de vader den trog, wierp hem ter zij, met die er in lag en wilde omkeren. Maar de zoon zei: „Vader! dien varkenstrog moeten we meenemen en goed bewaren.“

„Wazze knaap,“ zei de vader, „wat moeten we nu juist met den trog uitvoeren? Dien kunnen we wel missen.“

De zoon antwoordde: „Die trog komt later weer te pas. Wanneer gij namelijk zoo oud zijt geworden als grootvader, dan zal ik met mijn zoon, u ook het huis uit brengen, even als wij nu met grootvader gedaan hebben. De trog kan dus nog dienst doen.“

Toen de vader deze woorden hoorde ontstelde hij en kwam tot bezinning, wat boosde daad hij gedaan had.

Nu droegen vader en zoon den trog, maar met den grootvader er ook weer in, opnieuw en voor ditmaal naar huis. Voortaan werd de grijsaard eerbiedig, met hartelijke liefde geëerd en

verzorgd. Zoo werd ook de vader tot een zoon, die zijn kinderlijke plichten trouw vervulde.

De lezer zal misschien zeggen: Zoo iets heb ik wel meer gelezen. Dat komt ook uit, want honderd jaar geleden, stond een geschiedenis, die heel veel op deze lijkt, al in een Nederlandsch schoolboek. Ook in andere heb ik 't wel aangetroffen. Dat de Chinezen het overgenomen hebben is zeer onwaarschijnlijk. Doch het blijkt al weer, gelijk uit vele vertelsels en fabelen, dat die eenzelfde oorsprong hebben. Waarschijnlijk zijn de meesten in het Oosten ontstaan.

Wat er verder uit het bovenstaande te leeren valt, behoeven we niet te zeggen.

AAN VRAGERS.

We spraken onlangs over „knoopen in biezen zoeken.“ Een onzer lezers kon zich niet met die verklaring, toen gegeven, niet verenigen, wij biezen en riet twee zijn. We merkten toen op, dat in dergelijke uitdrukkingen minder op nauwkeurigheid gelet wordt, en biezen en riet licht in een adem, vooral in ons waterrijk land genoemd worden. Nu schrijft ons een ander lezer:

Onlangs verklaarde u in *De Heraut*, de uitdrukking „knoopen in biezen leggen.“ M. i. kan uw verklaring moeilijk de juiste zijn. Biezen zijn geen grasachtige planten, maar behooren tot de Cyperaceen en hebben geen knopen. (Ik twijfel wel een weinig, of de naam „knoopen“ door niet-plantkundigen veel gebruikt wordt). De uitdrukking is wel van den stoelen-matter afkomstig; hij vooral komt dagelijks met biezen in aanraking en hij weet, dat *'t lastig gaat*, biezen te knopen: *ze breken af of de knoop gaat dadelijk weer los*; moet hij daarom biezen verbinden, dan draait hij ze in elkaar, maar hij *knoopt* ze niet. (Als jongens vlochten we vaak biezen; we knoopten er dan een stuk drie, vier samen, terwijl ze nog groen waren, en maakten er dan een zweepje van, maar zoo'n knoop was er spoedig weer uit, als de biezen droog geworden waren.)

We zijn voor deze inlichting zeer dankbaar, doch hebben één opmerking, behalve die reeds bovengenoemd. De uitdrukking toch zou dan louter beduiden, nutteloos werk doen. Is echter niet ook te denken aan iets onbeduidends, overtoeligs?

Dikwijls zegt men, zoo zegt onze lezer B., dat iemand „de kroon spant“. Hoe is dat spannen te verklaren?

Bij de ouden, vooral bij de Grieken, ontving iemand, die in een wedstrijd b.v. bij de spelen te Olympia de overwinning had behaald, een kroon. Deze bestond uit een krans van lauwerbladen. 't Is zulk een kroon, waarop de apostel Paulus zinspeelt als hij van zijn naderend einde spreekt.

Die kroon nu of krans, werd om het hoofd gebonden of gespannen. En zoo gebeurde het, dat „de kroon spannen“ hetzelfde ging betekenen, als: boven allen uitmunten.

Wat beduidt het, vraagt dezelfde lezer, dat Noach zegt, dat zijn zoon Japheth in Sems tenten wonen zal.

Deze woorden komen voor in den zegen dien Noach uitspreekt over zijn beide zonen Sem en Japheth. Wij lezen in Gen. 9: 25, 26 en 27: „En hij zeide: Vervloekt zij Kanaän. Een knecht der knechten zij hij zijnen broederen. Voorts zeide hij: Gezegend zij de Heere, de God Sems. En Kanaän zij hem een knecht. God breide Japheth uit, en hij wone in Sems tenten. En Kanaän zij hem een knecht.“

Van Noachs drie zonen Japheth, Sem en Cham — zoo is de volgorde naar den onderdom — stammen de bewoners der aarde na den Zondvloed af. Japheths zeven zonen en zeven kleinzonen werden de stamvaders van vele volken in Europa. De stamfater hebben we in Gen. 10. De Grieken hadden in hun overleveringen ook een stamvader Japetos. Sems geslacht bevolkte West-Azië. Uit Sem stamden de Joden en de Assyriërs, gelijk de Grieken uit Jafeth. Het geslacht van Jafeth verbreidde zich echter meer dan dat van Sem, gelijk al de zegen daarop wijst, en de naam Jafeth, d. i. de uitgebreide.

Nu kan men allereerst zeggen, dat Jafeth de tenten van Sem bewoont, omdat vele landen en streken, waar Semieten woonden, later door nakomelingen van Jafeth zijn overheerd en beheerscht. Maar de rijker zij in deze zegen is toch zeker, dat Jafeth deel zal hebben aan het heil, dat uit het geslacht van Sem was voortgekomen. Wij weten dat „de zaligheid is uit de Joden“, niet uit ons, kinderen van Jafeth. Doch we weten ook, dat naar de Schrift de heidenen mede-erfgenamen zijn door het Evangelie. Dit laatste nu, is uit Sem's geslacht ons toegekomen. De apostelen waren van afkomst Joodsche mannen. Doch terwijl Israël den Messias verwierp, namen de heidenen Hem aan. Zoo hebben de heidenen, de kinderen van Japheth, verkregen, wat de Israëlieten, de kinderen van Sem, niet verkregen hebben en woont Jafeth nu in de tenten van Sem.

HOOGENBIRK.

Gereformeerde Gezindheid.

Gereformeerde Kerken.

BEROEPEN: Oldemarkt, D. van der Meulen, cand. a. d. V. U. Amsterdam. — Zevenbergen, (voor de 2de maal), J. J. Steinhart, te Wijhe. — De Lier, P. D. de Groot, te Emlichheim. — Waddingsweg, E. H. Broekstra, te Houwerzijl. — Geervliet, W. G. van Leeuwen, te Acquoy. — Olderkerk, G. Veenendaal, cand. te Leusden. — Halfweg, J. Gispert, te Overschie.

Nederlandsch Hervormde Kerk.

BEROEPEN: Sir Jansland, J. van der Vlugt, cand. te Nieuwerkerk. — Rijnsaterwoude c. a., D. Planinga, te Nijega. — Nieuw en St. Joostland, H. K. Wolfensbergen, te Noordeloos. — Doeveren, D. J. Veen, te Bergharen. — Steggerda en Finkega, H. P. Stegenga, te Haulerwijk. — Gorredijk, J. E. de Vries, te Visvliet en Pierzijl. — Beusichem, A. van der Zee, te Bierum. — Weidum c. a., J. F. van Bobben, te Niehove. — Oosterzee en Echten, A. Troelstra, te Willemsoord. — Heleenaven, H. van Dijk H., cand. te Kampen. — Steenderen, D. J. van Aalsot, te Noordwijkerhout.

AANGESOMEN: Makkum, P. C. J. Isseling, te Brakel. — Meppel, J. A. van 't Hooft, te Borne. — Putten, Boonstra, te Barneveld. — Zutphen, J. J. van den Broek Jr., te Almelo. — Doetinchem, H. J. ter Haar Romeny Br., te Amersfoort.

BEDANKT: Oudorp, D. Cladder, te Schooneveld. — Suameer, A. S. Talma, te Rijkperkerk. — Zuiderbroek, N. Jolles, te Zwolle. — Francker, H. Knappert, te Nieuweveen. — Workum, D. J. van Aalst Jr., te Noordwijkerhout.

Advertentien.

L. G. WEISZ & Co.,
Commissionairs in Effecten,
WESTERMARKT No. 21
AMSTERDAM.

Groote Opruiming.

Tijdelijk adres No. 24, Damrak.
BREEBAART'S
ORGELHANDEL,
Men kome spoedig zien. Rijke collectie.

TROOST IN LUDEN

DOOR
J. P. G. WESTHOFF.
Prijs /1.25. Gebonden /1.75.
De 52 opstellen uit dezen bundel zijn in den vorm van tractaatjes ieder afzonderlijk verkrijgbaar, tot den prijs van f 0.02; 25 Ex. f 0.40; 50 Ex. f 0.75; 100 Ex. f 1.—.

NAAMLooZE VENNOOTSCHAP
BOEKHANDEL
AMSTERDAM.
PRETORIA.
HÖVEKER & WORMSER.

Vader JAN LUIKEN,

alle acht deelen, met 100 platen,
Vroeger f 7.20.

Nu voor NIETS.
Indien men koopt:
„beroemde werk van

Thomas Watson,
alle de Theologische en praktische werken. Behelzende vele uitmuntende predikatiën, bestaande in stichtelijke en zoetvloeiende Bedenkingen, Verklaringen en Toepassing van voornaamste plaatsen des O. en N. Test. Overalderde uitgaaf om deszelfs uitnemendheid, uit het Engelsch vertaald, 2 dln., 1329 bladzijden, goed gebonden, prijs f 6.50, nu alles te zamen, dus
f 13.70 voor f 3.75,
franco thuis, na toezending van postwissel aan A. FISSCHER, Boekhandel, Elisabethstraat 3, Utrecht.

VERSCHEENEN:
EEN STUDIE
over
Dr. KUYPER's Pluriformiteitsstelsel,
door Th. F. BENSCHDORP,
benevens een antwoord van en aan Dr. KUYPER,
DOOR DENZELDEN.
f 0.90.

Bij den Uitgever G. BORG, Prinsenastraat 6.
Van het antwoord aan Dr. KUYPER nog enkele afzonderlijke exemplaren verkrijgbaar a f 0.25.

De Uitgaven

van den Boekhandel voorheen Höveker & Wormser, zijn steeds voorhanden of op bestelling ten spoedigste te bekomen bij den Boekhandelaar G. AMSING, te Leeuwarden.

WERKEN van Dr. A. KUYPER.

Dagen van Goede Boodschap.

I. In den Kersnacht.
II. De Paaschmorgen (met Goeden Vrijdag).
III. Op den Pinksterdag (met Hemelvaartsdag).
IV. Oud- en Nieuwjaar.
Prijs per deel. f 1.20 ingenaald; f 1.75 gebonden.
Per stel van 4 deelen. » 3.60 » » 5.60 »

Gomer voor den Sabbath.
Meditatiën over en voor den Sabbath.
Prijs f 1.90 ingenaald; f 2.40 gebonden.

Tractaat van den Sabbath
HISTORISCHE DOGMATISCHE STUDIE
1890.
Prijs f 1.60 ingenaald; f 2.10 gebonden.

Het werk van den Heiligen Geest.
DRIE DEELLEN.
Ingenaald f 7.50; geb. in één band f 8.90.

VERJAARDAGALBUM,
met motto's uit de werken van Dr. A. KUYPER.
In prachtband f 1.90.

De vleeschwording des Woords.
Prijs ingenaald f 1.90; gebonden f 2.40

E Voto Dordraceno.
Toelichting op den Helderbergsechen Geloofsbond.
4 deelen met register.
Prijs f 25.— ingenaald; f 29.— gebonden

Encyclopaëdie
der Heilige Godgeleerdheid.
Deel I. Inleidend deel. — Deel II. Algemeen deel. — Deel III. Bijzonder deel.
Prijs compleet:
Ingenaald f 16.75; gebonden f 21.25.

Amsterdam.
PRETORIA.

Wed. P. VAN EIJK & ZONEN,
(voorheen JOHANNES KRAMER & Co.),
Dam 15-17 en Vijgendam 12.

Kopen en verkoopen EFFECTEN en vreemde COUPONS. Wisselen Gouden en Zilveren MUNTEN en vreemde BANKNOTEN. Sluiten PROLONGATIËN en BELEENINGEN. Nemen gelden a DEPOSITO tot dagelijks vast te stellen rentekoers. Bedragen tot en met Duizend Gulden worden op vertoon terugbetaald.

Groningsche Hypotheekbank voor Nederland te GRONINGEN.

Goedgekeurd bij Kon. Besluit van 1 Mei 1901, Stbl. No. 32.
Opgericht 13 Mei d. a. v., ten overstaan van den heer Notaris
Th. RUIJS Gzn., te Amsterdam.

Commissarissen de heeren:

Prof. Mr. D. P. D. FABIUS, Hoogleraar in de juridische faculteit aan de Vrije Universiteit te Amsterdam, lid van de Prov. Staten van Noord-Holland en van den Gemeenteraad van Amsterdam (President-Commissaris). J. H. DE WAAL MALEFIJT, lid van de Tweede Kamer der Staten-Generaal en van de Prov. Staten van Utrecht, Burgemeester der Gemeente Achtienhoven. A. W. SCHIPPERS, lid van de Prov. Staten van Zuid-Holland, fabrikant te Vlaardingen. Jhr. H. A. WITTEWAAL VAN STOUTWEGEN, Inspecteur der Dir. Bel. Loo. en Acc. te Emmen. H. LUKING, lid der Prov. Staten van Friesland, Burgemeester te Lemmer. Mr. P. DIELEMAN, lid van de Prov. Staten van Zeeland, advocaat en procureur te Middelburg. E. G. WENTINK, lid der Prov. Staten van Utrecht, Kamerar (Ingenieur) van het Hoogheemraadschap van den Lekdijk Bovendams en Architect, te Schalkwijk. J. BOUWES, oud-lid der Prov. Staten van Groningen, Kasser te Appingedam. JOH. TERPSTRA, lid der firma Stettens & Terpstra te Groningen. Mr. H. VAN DER VEGTE, advocaat en procureur, Wethouder der gemeente Zwolle.

De Directie:

M. BROUWER,
Mr. W. SWITTERS,
F. J. BOLT.

Vraagt financieele en andere Vertegenwoordigers.

EXCELSIOR.

Geïllustreerd Tijdschrift voor Neerland's Volk
ONDER REDACTIE VAN

A. I. HOOGENBIRK en I. A. WORMSER.

Prijs per jaargang (12 nummers à 16 pagina's en 12 nummers à 8 pagina's) f 3.50.

INHOUD van het Nr. van 7 Mei 1901: Tusschen de feesten; „Opgenomen daar zij het zagen“; Op de eilanden; Hoe zij er uitzag; Naar het goudland van Alaska; Bij de platen; De Internationale Unie; De hondjesheeren; Lente; Waarmee te beginnen; In uw licht; Uit het leven; (De weerwolf; Als Simon van Cyrene; Orthodoxe jeneverdrinkers; Kort; enz.) Christelijk Letterkundig verbond; Leestafel.

NAAMLooZE VENNOOTSCHAP
BOEKHANDEL
AMSTERDAM.
PRETORIA.
HÖVEKER & WORMSER.

Amsterdamsche Maatschappij van Levensverzekering

Gevestigd te AMSTERDAM, Ketzersgracht 547 en 549.

Maatschappelijk Kapitaal: Een Millioen Gulden.

Commissarissen:

Mr. Th. HEEMSKERK, L. J. S. VAN KEMPEN, H. W. VAN MARLE, Jhr. Mr. A. F. DE SAVORNIN LOHMAN, J. E. N. Baron SCHIMMELPENNINGK VAN DER OYE
Directeuren: H. J. VAN VULPEN en H. SERET.

De Maatschappij sluit alle soorten verzekeringen
KAPITAAL en LIJFRENTE tot elk bedrag.

„EFFATHA.“
Christ. Instituut voor Doofstommen.

De inschrijving voor nieuwe leerlingen is bij den ondergetekende opgesteld tot den eersten Juli.
Op aanvraag worden gaarne inlichtingen verstrekt.
Dordrecht.
L. C. ORANJE.

DÄCHSEL, Bijbel,

door VAN LINGEN, 8 deelen, te koop gevraagd. Aanbieding, letter P., bij den Boekhandel. WRISTERS, te Utrecht.

Dezer dagen zag het licht:

Gods kinderen van Ur

DOOR
J. H. FERINGA.

MET TALRIJKE ILLUSTRATIËN VAN
CHR. KOPPENOL.

I. Het land, dat Ik u wijzen zal; II. D. stad van den Vredeworst; III. De gunsteling van Apepa; IV. Hebreërs in Egypte; V. De poort van Hebron; VI. De dienstbaarheid in Israël; VII. In dagen van strijd; VIII. Het nieuwe Jeruzalem.

Prijs f 4.75. In fraaien stempelband f 5.50.

NAAMLooZE VENNOOTSCHAP
BOEKHANDEL
AMSTERDAM.
PRETORIA.
HÖVEKER & WORMSER.

Telkens vraagt men onderstaande boeken nog; daarom zijn er weer een 200 stel gereed gemaakt.

f 2.25 in plaats van f 4.60!!

Nooit gehoord goedkoop aanbod!

Zoolang de voorraad strekt lever ik: Brakel. De trappen des geestelijken levens. Prijs f 1.— voor f 0.60. Comrie. Het A. B. C. des geloofs. Prijs f 0.80 voor f 0.40. Comrie. Verhandeling van eenige eigenschappen des zaligmakenden geloofs. Prijs f 1.60 voor f 1.—. Lodensteijn. Negen Predikatiën over eenige stoffen welke zeer zelden geleerd en nog minder beoefend worden. Prijs f 0.60 voor f 0.40. Smjtgeld. Eenige verscheidene Predikatiën. Prijs f 0.60 voor f 0.30.

Deze werken zijn geheel onveranderde uitgaaf in de tegenwoordige spelling, gedrukt op best papier, 1720 bladzijden druks. 't Is in één woord een schat van de beste schrijvers en dan in plaats van f 4.60 voor f 2.25.

Men doe zijn keus of neme ze allen en zende postwissel aan A. FISSCHER, Boekhandel, Elisabethstraat 3, Utrecht.

Boek- en Courantdrukkerij:
DE ROYXIE KROON & JAKELA,
Amsterdam.